GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 42. **Brasiovu 8 Iuniu 27 Maiu** **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Epistola deschisa

domnului Iosifu Hodosiu, dr. in drepturi etc.

Prin epistol'a Domniei Tale de dato Bai'a-de Crisiu, 30 Maiu n. 1872 -mi faci onórea de a-mi cere si opiniunea mea asupra programei Dtale electorale pe care o ai publicatu in „Federatiune" Nr. 51 a. c., de unde a trecutu si in „Gazet'a Transilvaniei", inse alterata*) in dóue cuvente.

Epistol'a Dtale scrisa cá si program'a in stilu cá se dicu asia, lapidariu, presupune unu respunsu totu asia de precisu, formulatu in sententie scurte, categorice, usióre de intielesu.

Te voiu imita in modulu scrierei pana la unu locu; mai departe nu pociu, pentruca nu -mi permite man'a libera, adica legea martiale, sub care locuitorii de nationalitate romanésca din Transilvani'a gemu din nou dela 1867, adica de cinci ani incóce. Despotismulu alteredia, corumpe inca si limb'a, idiomele, stilulu ómeniloru. Déca nu amu sci acésta dela unu Tacitus, ne ar' fi potutu convinge de nou esperienti'a propria.

Amu perlesu program'a Domniei Tale de repetite-ori, si 'i amu datu tóta atentiunea pe care o merita.

Adoptu si amu adoptatu acea programa intru tóta intenderea ei.

Epistol'a Dtale din 30 Maiu este totu-una-data comentariu la program'a Dtale.

In acelu comentariu dici:

„Acésta este singur'a cale, atatu **nationale si patriotica**, catu si **rationale si constitutionale**, se'i dicemu inca si legale. Ori-ce alta cale dupa mine ar' fi gresita."

Subscriu Domnule Hodosiu.

Domni'a Ta mai adaugi in comentariulu Dtale:

„Nu sciu in catu amu nemeritu opiniunea publica a romaniloru din Transilvani'a. Atata sciu, cá decatu se urmedie alta cale; decatu se alega romanii deputati cari se intre in diet'a din Pest'a, mai bine atunci, pe de o mlie de ori mai bine — se remana in passivitatea de pana acum, si se nu partecipe la nici unu actu de alegere."

Nici eu nu cunoscu opiniunea publica de astadi a romaniloru din Transilvani'a, si déca s'ar lauda cineva ca o cunósce, eu 'i asiu respunde curatu romanesce ca mente. Opiniunea publica a romaniloru — intielegu pe tóta inteligenti'a si pe poporulu remasu cu mentea si anim'a la locu — este terorisata, prin urmare innecata si sugrumata, éra pre catu ti s'ar parea ca s'ar fi manifestatu, ea este falsificata.

Asia déra **subscriu** si acésta asertiune a Dtale, fara cá se pociu sci ce va dice lumea la ea.

Domni'a Ta -mi comunici si una lista de candidati pentru partea cea mai mare a cercuriloru electorali transilvane.

Pe acea lista eu nu o pociu subscrie. Éca pentru ce nu. Pe vreo cinci insi din candidatii Dtale nu'i cunoscu de locu. Dela alti vreo patru insi nu pricepu ce ar' potea astepta natiunea in acestea dile de asupriri si calamitati nóue. Despre ceilalti candidati ai Dtale credenti'a mea firma este, ca aceia cerendu necesitatea, ar' fi decisi a trece prin focu si prin apa pentru patri'a si natiunea loru. Ceea ce nu sciu eu este, déca acei barbati, firmi in credentia, constanti si perseverenti in actiunile lóru, suntu séu nu suntu cunoscuti in cercurile respective, se bucura séu nu, de simpathiele alegatoriloru.

De altmintrea chiaru Dta dici:

„Dvóstra inse cari cunósceti ómenii mai bine, o veti potea indrepta, modifica, correge si suplini. Séu veti compune cu totulu ali'a."

Déra cine se compuna alta lista?

Dta respundi: Congresulu, conferinti'a, séu numi-ti-o cum veti vrea.

Subscriu si acésta propunere a Dtale cu ambele mani. Aci inse, dela punctulu acesta inainte, nu mai merge in stilu lapidariu, si nici macaru in stilu epistolariu, si — celu pucinu din partea mea, nu mai merge nici cum. Asia imi remane numai cá se -ti punu óre-si-care intrebari, la care -ti ceru si eu respunsu.

Cine se conchiame congresu, conferentia?

Ce mai incape intrebare?

Metropolitii, pentru ca asia cerú conferenti'a cea improvisata, asia ceru si unele telegrame ale Gazetei.

Déra pe temeiulu carei programe se va conchiama conferentia, congresu?

Séu ca se mai mérga romanii la adunari nationali orbesce, fara se scia curatu si limpede, pentru care scopu suntu conchiamati? Cine mai are gustu pentru asemenea procedura umilitória? Se mérga primarii si juratii la „Amtstag", corporalii si sergentii la raportu: „Ich melde gehorsamst".

Membrii conferentiei se fia alesi, séu numai **denumiti** pe sprincéna, precum au mai fostu? Ai merge Dta la una adunare cá aceea?

Se mai fia **doi** presidenti dintru odata, in aceeasi di, in aceeasi óra? éra déca amu fi desfacuti in vreo patru confesiuni cá ungurii, se avemu si in adunari **stricte politice, nationali, electorali**, cate **patru** presidenti intr'unu resufletu?

Intr'aceea éta cá tóte intrebarile mele cu care te incomodaiu, au ajunsu a fi cu totulu de prisosu. Unu „comitetu nationale", venitu preste nópte, resaritu cá din pamentu, anonimu cá si comitetele revolutionarie din unele tieri europene, porunceseo romaniloru cá se alega deputati la Pest'a, totu unulu cá unulu, dupa chipulu si asemenarea sa.

Au nu -ti venu amente si Dtale in acestu momentu cei treidieci de tirannuti din dilele lui Thrasibulus?

Ai fi crediutu Dta vreodata, cá sementi'a tiraniei se incoltiésca asia curendu si pe la noi?

Li se va supune natiunea?

De ce nu? Alte natiuni mari si luminate au patitu asemenea. Inse pana candu? Totu suisiulu are coborisiu.

Pana la frangerea panei mai avemu vreo trei septemani. Pana atunci sperandu ca me vei onora si Dta cu respunsulu Dtale pe care lu astieptu nu pentru mene, ci pentru sacr'a causa, am onóre a me subscrie

Alu Dtale frate devotatu

G. Baritiu.

Brasiovu 6 Iuniu n. 1872.

*) Intru nemica alta, decatu in afirmativulu (sic!) adausu cá semnu, ca acelu programu fù urmatu si in 1866 de maioritatea natiunei, si erá bine asia, déca nu trecea unii Rubiconulu. — R.

Brasiovu in Maiu 1872.

Universitate maghiarisatória?!

(—) In diaristic'a maghiara din patri'a nóstra, in tempii cei mai noi, incepe un'a partita politica a si aruncá la cocalalta in ochii liberalismulu aratatu facia cu romanii. Alegerile se apropia. Cá si de alta data, intocma si acuma, fiacare partita maghiara se silesce prin organele sale diaristice, a capacita pre romanii transilvaneni, catu de oportunu este pentru densii de a intra in actiune si de a se alatura langa sene, cá se castige totu ce le doresce anim'a si sufletulu. Toti predica si lauda preste tóte, ca cum séu silitu ei a dá drepturi nationalitatiloru nemaghiare; se scusa apoi, ca in liberalismulu loru, nu au potutu merge mai departe, decatu la punctulu, carele asecuréza drepturi egale pentru fiacare cetatianu. Ce potiti mai multu, ne dicu; drepturi nationali? Acésta nu se póte; in marea Ungaria numai una natiune este si póte fi, — ilustr'a natiune domnitória — cea maghiara. In cadrulu acestei natiuni se póte folosi ori-care cetatianu de drepturile civile, cari le garantéza legislatiunea civiloru statului.

In legile fundamentali ale nóstre, ne dicu, este esprimatu principiulu de egalitate inaintea legei, ce voiti mai multu? voiti drepturi nationali? **Nu vi se potu da;** aici prin concederea acelora s'ar pericilitá ecsistenti'a si intregitatea statului maghiaru. Cereti ori-ce, ce se póte basá pre principiulu egalitatei si nu involve in sine tendentie separatistice, si da — vi — se — va vóua din plenitudinea gratiei nóstre!

Vorbe astfeliu de frumóse, cari ni se cetera nóue romaniloru mai cu séma fórte desu; — vorbe destulu de chiare, spre a ne precepe pre deplinu pusetiunea, si si de a afla ceea ce potemu spera dela factorii legislatiunei de astadi ai Ungariei.

Diariele guvernementali ne punu inaintea ochiloru nóue speranti; — ne chiama: veniti romani dragusiei mei langa noi, — nu credeti, ca noi facemu numai promisuri góle; tóte se le aveti, cate le cereti, un'a inse tieneti-o amente, — nu cereti, ce nu ve putemu dá, séu nu voimu a ve dá.

In acestu sensu, cetimu in „Kol. Közlöny", diariu semi-oficialu din Clusiu, in Nr. din 27 Aprile unu articlu de fondu sub titulu: „Despre universitatea din Clusiu". „Universitatea din Clusiu, dice numitulu diariu, numai póte dice nimenea, ca este o apucatura de cortesiu deakiana, nu, ca-ci cu anulu venitoriu scolasticu acesa se va si deschide. Scopulu infiintiarei acestei universitati este: a lati cunoscienti'a sciintifica in Ardélu: a da ocasiune tenerimei, fara desclinire de nationalitate, spre a-si poté castiga cunoscientiele necesarie, pentru carier'a alésa, aici a casa, fara se fia siliti a calatori lume departe pana langa Dunare.

Cuventele, fara desclinire de nationalitate, suntu scrise cu litere cá degetulu de gróse; nu scimu cu simplulu scopu de a trage atentiunea nemaghiariloru la acésta constructiune, ori dóra tocma cu scopulu, de a face una apucatura de cortesia

(„kortesfogás“), de care se lepada „K. L.“ tocma in inceputulu articlului seu.

Nóue ne vine a crede, ca tocma acésta este scopulu paliatu alu cestionatului articlu din „K. K. Numit'a fóia guvernementale vre se arate romaniloru o gratia nóua a partitei maghiare dominatória. Apoi cine nu póte ceti printre ronduri cuventele: Hei romaniloru, vedeti unu actu nou de parintésca ingrigire, nu credeti voi, ca asta ar' fi una apucatura de cortesia, — déra intieleptiti-ve si voi, parasiti terenulu celu secu alu autonomiei Transilvaniei, vedeti voi, ca si fara acésta castigati o universitate in tiér'a nóstra; si inca una universitate, in carea puteti invetia si voi carte?! (inca maghiarisatória?!

Candu ne admonéza numitulu diariu: repetiesce litani'a cea vechia, de atatea ori recitata facia cu nationalitatile nemaghiare: „Ei, ómeni buni, numai egalitate deplina nu pretendeti dela noi.

Éta ce mai dice, citatulu articlu:

„Statulu maghiaru infiintiéza universitatea pentru locuitorii Ardéiului, éra nu numai pre sém'a maghiariloru; si precum si pana acum tóte institutele nóstre (a maghiariloru) au statu deschise intainteá ori-cui, fara desclinire de nationalitate. Deci, limb'a invetiamentului va fi cea maghiara (sic!) — alta nici póte fi.“ (vae!!) Apoi mai la vale: „recunóscemu noi, cumca scientiele nu suntu legate de nationalitate, — de aici inse nu putemu deduce necesitatea paritatei, si nici nu suntemu de opiniune, ca principiulu egalitatei se se aplice aicea (dér' unde?). Pentruca, déca cineva nesuiesce la scientie mai inalte, despre acela noi presupunemu, cumca si a insusitu limb'a statului; apoi intre tenerimea culta romana si sasésca, ar trebui se cauti (!!) pre acel'a, carele nu ar' posede limb'a maghiara; nu aflamu déra caus'a, pentru ce se nu -si castige si aceia, in Ungari'a, scientiele in limb'a maghiara.

Cu alte cuvente: vedeti voi romani din Ardélu, impacative cu idea, ca voi traiti in Ungari'a, ca acestu statu nu cunósce alta limba, decatu cea maghiara; nu cereti voi, cá egalitatea se se introduca si in scóla! — Nu cereti voi, cá se invetiati scientiele mai inalte in limb'a vóstra. Asta nu se póte. Candu veniti voi la universitate, trebue se sciti ungurese.

Mai lipsiea se dè auctoriulu articlului si unu consiliu gimnasialoru nóstre, din Blasiu, Brasiovu si Naseudu, se se intieleptiésca odata, si se prevédia, cumca tenerii crescuti de densele in studia propuse in limb'a romana, voindu se cerceteze universitatea din Clusiu, acolo voru sta locului, nesciindu ungurésce, — deci schimbe -si limb'a de propunere romana si ele in cea maghiara, ca-ce acésta o poftesce si unitatea statului!?

Intru adeveru, nóue ne ar' placé fórte tare, cá se ne spuna „K. Közl.“, ca in ce consiste egalitatea, de care se bucura natiunile nemaghiare astadi in statulu maghiaru; — principiulu egalitatei, déca pre acel'a nu lu concede nici la universitatea, care se infiintiéza, cum dice densulu: pentru toti locuitorii Transilvaniei, fara desclinire de nationalitate?!

Scia „K. Közl.“, cumca nici celea pucine concesiuni ce se facu nemaghiariloru prin asia numita, „lege“ pentru egal'a indreptatire a nationalitatiloru, nu se observéza, nici chiaru la tribunaliale regie, cari suntu infiintiate tocma, pentru de a fi administratórie fidele ale legiloru?! Intrebe la tribunale, ca cum se observéza facia cu romanii, §§-ii 7, 8, 11 si 12 ai citatei legi? Cerce la judecatoriele din Clusiu, cu cati romani s'au luatu protocolulu romanesce si cu cati nu?! Cerceteze la cele dóue preparandie de statu din Clusiu, infiintiate pentru toti locuitorii transilvaneni, cum se observéza §-lu 17 din numit'a lege? Li se propunu acolo romaniloru studiale romanesce?! Noi amu cetitu in anulu trecutu intr'unu diariu o interpelatiune catra inspectoriulu scolariu de acolo, in care este intrebatu, ca candu va dispune, cá la preparandiele din Clusiu, se se propuna studiale romanesce pentru romani, dupa ce senatulu directionalu a sistemisatu si pentru profesori romani si catedre!

Sciti, ca pana astadi n'a respunsu nimica? si cum suntemu informati, elevii romani, cari se pregatescu de a fi invetiatori si invetiatórésa pentru scóle romane, asculta studiale numai ungurésce, unii fara de a sci unu cuventu ungurésce!!! Voiesce „K. Közl.“, cá si la universitate se se intample totu astfelu?! Noi pretendemu cu totu dreptulu, cá universitatea ce se va infiintiá in Clusiu **se nu fia numai universitatea ungariloru,** ci in fapta una universitate a tuturoru nationalitatiloru locuitórie in Transilvani'a, cá in acésta universitate, se-si póta continua fiacare studiale in acea limba, in care si a facutu studiale in gimnasiu. Deci si asteptamu, cu totu dreptulu, cá in infiintiand'a universitate se se faca totu catedre paritetice si cu limb'a romanésca de propunere. Articlulu de lege pentru infiintiand'a universitate nu s'a votatu inca in camer'a legislativa din Pest'a, se va votá in primele sosiuni ale dietei venitórie, — si credemu, cumca aceloru activisti, cari alérga de a ruptulu capului la diet'a din Pest'a, le va succede a scóte macaru atata la cale, ca

feliu comitetulu, pentru a nu da ocasiune la suspicionarea conferintiei advocatiloru, dupa cum si incepuse a face unele diarie straine, a defiptu Sibiiulu de locu alu conferintiei.

Astfeliu apoi s'a scrisu in acestu intielesu pre la fruntasii inteligentiei, cerendu-li-se totu-odata opiniunea, déca nu ar' fi intielesi cu acésta.

Intr'acea cadiendu-mi fét'a cea mai mare in o bóla grea; in urm'a careia a si moritu in 5 Maiu a. c., nici tempulu nici amaritiunea nu -mi a mai permisu se me ocupu cu alte afaceri si cu atatu mai vertosu politice, fara mi s'a spusu din partea presidiului comitetului, ca mai multi ar' fi scrisu, ca ar' dori se fia conferinti'a in Alb'a Iulia, si cerendu-mi-se parerea m'amu dechiaratu in scurtu intr'acelo, cá se se revóce conferinti'a din Sibiiu si se se puna pre o alta di in Alb'a Iulia.

Atat'a sciu eu din propri'a esperintia, celelalte le amu cetitu si eu prin diarie. Si déca va fi la loco, cá se -mi esprimu si eu o dorintia ori o parere, acesa nu este alt'a, decatu ca numai acesa voru poté conduce la unu resultatu fericitu destinele unei natiuni, cari suntu petrunsi de conscienti'a nationale, gelosi de demnitatea si drepturile natiunei, si prin urmare mai pre susu de ori-ce interese si consideratiuni particularie. —

Arone Densusianu m/p.,
advocatu.

Alb'a Iulia in 28 Maiu 1872.

Conferinti'a advocatiloru romani, s'au tienutu in 27 a lunei curente; mai inainte de tóte s'a constituitu alegundu-si de presiedinte ad hoc pre dlu Dr. Ratiu, éra de notariu asemenea ad hoc pre dlu Emericu B. Stanescu.

Dupa constituire, advocatulu Ioane Romanu cá unulu dintre initiatorii infiintiandei reuniuni iè cuventulu, si arata insemnatele folóse ale reuniunei proiectate, ce ar' resulta dela atare reuniune pentru poporulu nostru, si asterne pe mass'a conferintiei unu proiectu de statute.

Adunarea mai inainte de tóte consultandusse asupra necesitatei proiectatei reuniuni decide: in unanimitate necesitatea ei.

La propunerea lui Stanescu, se alege o comisiune, care censurandu proiectulu, lu aduce dupa o óra in adunare.

§-lu 2 despre „scopulu reuniunei" a provocatu o desbatere fórte insufletita, la care luá parte — Ratiu, Nicola, Harsianu, Petreanu, Stanescu, Romanu si altii, si in fine se primi acestu § cu pucine si neinsemnate modificari dupa proiectulu asternutu de Romanu.

Asemenea nu fara interesu a fostu desbaterea asupra numirei reuniunei, care s'a primitu cu unanimitate asia „Reuniunea advocatiloru romani de Alb'a Iulia".

In considerare, cumca numai 20 advocati luara parte la acésta conferintia; in considerare, ca se nu apara conferintia, ca voiesc'a ostrol celoru absenti, de alta parte fiindu de convictiune, ca lipsirea celoru mai multi advocati se póte contribui mai multu impregiurari, ca nu a fostu informati deplinu despre infiintiand'a reuniune, si mai cu séma despre scopulu ei s'a decisu: a nu aduce concluse definitive asupra statutului, ci a alege o comisiune, care s'a si alesu indata sub presiedinti'a Dr. Ratiu, care se publice statutulu, cá materialu pentru adunarea viitória conchiamanda prin presiedintele ad hoc Dr. Ratiu in lun'a Septembre, ca prin acésta se se dè ocasiune advocatiloru romani a se informa deplinu in acésta privintia.

Cu acésta s'a inchiatu conferinti'a advocatiloru pentru acum odata.

De si s'a asteptatu din partea mai multoru unu resultatu mai favoritoriu dela acésta conferintia, considerandu inse, ca incepututulu ori-carei intreprinderi, este de regula legatu de greutati — resultatulu conferintiei advocatiloru romani din 27 Maiu 1872, cá unu bunu inceputu, se póte primi de multiamitoriu.

Energi'a conferintiei, si cu deosebire a presiedintelui ei, ne da deplina sperantia, ca reuniunea proiectata, cu tóte, ca din un'a óre-care parte s'a agitatu contra'i — se va infiintia siguramente, vrendu si Dumnedieu. — †

AUSTRO-UNGARI'A. Vien'a 2 Iuniu. Solennitatea inmormentarei archiducesei Sofi'a se facù cu cea mai regale ceremonia, luandu parte famili'a imperatésca, principi din Bavari'a, Sacsoni'a, ministri, corpulu diplomaticu, tóte branchele si notabilitatile Vienei si deputati de prin provincii. Una cununa de camelie avea mórt'a pe capu si o haina brocata cu argintu in sîciru bordatu cu auru.

— Archid. repausata Sofi'a, Frideric'a, Dorothea, nascuta in 27 Ian. 1805 in Monachiu, fi'a gemena regelui bavaresu Maximilianu I. Josef, maritata in 1824 dupa archiducele Franciscu Carolu, tata Maiestatei Sale imperatului, lasà in doliu 3 fii: Franciscu Iosifu imper. si regele apost., Carolu Ludovicu si Ludoviou Victoru; fiiulu Ferdinandu Max si fi'a Mari'a An'a nu se afla intre vii. Dela 1848 in. repausata fù activa cu influintí'a la anii cei furtunosi. Dupa abdicerea de tronu a imper. Ferdinandu archid. Franciscu Carolu si archid. Sofi'a erá se urmeze la tronu, ei inse abdisera in favórea fiiului loru celui mai mare, actualului imperatóre si rege ecsercendu-si influinti'a la securisarea tronului si fericirea fiiloru, cá unu spiritu luminatu si afundu patriadietoriu, cá o buna si solicita mama. —

In Boemi'a ploile au facutu multa stricatiune, in Prag'a si orasiele invecinate o ruptura de nouru a inundatu case, a ruptu poduri, cale ferate ma se innecara si preste 200 vieti de omeni, dauna infricosia, ca-ce ap'a se ivaltia 91 policari de asupra patului. Colecte se facu spre ajutoriu, din Vien'a 130 mii si pana acum primira din mai multe parti preste 200 mii, cari facia cu perderile suntu abia unu inceputu de indurare; daunele si vietiele repuse se totu eruiéza; cu tóte aceste cechii tienu tare de politic'a nationale. —

CROATI'A e pe fine cu alegerile la dieta, si partiti'a nationale a reesitu pana acum cu 47 de deputati, pre candu unionistii si maghiaronii abia alesera 21; numai in Agramu esira 3 deputati nationali; déca si viriliі voru compani in partea unionistiloru, maioritatea totu e a nationaliloru. Ei dér' legea de alegere le e mai favoritória; apoi zelulu nationale alu croatiloru, care se vede si din apelulu catra natiune, reprodusu in „Albin'a", e demnu de o natiune matura politicesce. Éca:

„Apelulu partitei nationale croate la alegerile dietali.

Natiune! Este aprópe diu'a, in carea tu la chiamarea regelui teu vei avé se -ti alegi pre deputatii tei, cari se -ti aline dorerile tale si se se ingrigésca de lipsele tale catu ti-su necessarie la o viétia mai ferice si mai démna.

Regele teu cere, cá tu se graiesci, éra tu adu-ti aminte si se scii, cumca in clipit'a de facia tu esti unu factoru, carele are potere si dreptu cá si unu rege. Nu este banu, si nu este unu comite supremu, caruia i se permite potérea si cutesanti'a de a se pune intre tine si intre regele, pentru cá vointi'a ta resoluta si dorintiele tale sincere, ce le ai tu la sufletulu teu, se ti le falsifice, atunci candu tu voiesci cá se ti le asculte corón'a pre calea representantiloru tei si se ti se concéda implinirea loru legala si constitutionala. In alegerea ta, tu esti libera cu desceversire. Mosi-stramosii tei -ti au cumperatu acésta libertate cu sangele loru de eroi ce s'a versatu cá riuri si -ti a garantat'o prin legea ce s'a sanctionatu de regele.

Nu este nimene carele se cutedie si caruia se i fia ertatu a influintiá séu a retiené cu fortí'a acésta libertate. Legea tierei si dreptulu teu suntu mai tari decatu veri-ce potere de pre pamentu.

Acum candu in alegere ai libertate deplina, depinde numai dela tine, dela priceperea ta si dela consciinti'a ta, ca óre va se alegi spre norocirea séu nenorocirea ta, ca óre diu'a alegerei o vei binecuventá séu o vei blastemá, ca óre urmasii tei se voru lauda de pasiulu teu ori se voru rusiná de elu.

Consciinti'a ta a prinsu radecini adence. Aceia n'au dreptu, nu au cugetu curatu catra tine, cari cérca se nadusiésca acésta consciintia prin apromisiuni séu fórtia, prin corumperi séu pedece.

Pana acuma tu cugetai, ca asia trebue se fia, séu ca asia este bine, déca tóte mergu si se indrépta precum dau semne „cei de susu".

Astadi, patita si invetiata, tu cerci — si ast'a e vrednicu de lauda — ajutoriulu in tine insa-ti si in astfeliu de deputati, cari alesi din sinulu teu prin vointi'a ta, suntu dedati a luptá si a suferi cu tine si pentru tine, cari cunoscundu necadiurile si lipsele tale, au vointi'a si voru fi resoluti, a spune verde regelui teu: „Dómne! Numai pe acésta cale se póte cá tiér'a ta se fia fericita pentru sene, se fia de folosu tronului teu si monarchiei tale!"

Natiune! Dorintiele tale si pretensiunile tale, in sborulu loru nu se naltia atatu de susu, cá si dreptulu teu. In lupta si in abnegatiune, tu ai invetiatu a fi modesta. Tu nu te indesi a intrá insintea altor'a, nu in ordinea prima a regateloru de sub acestu sceptru imperatescu-regescu, si totusi nici unu regatu de sub acestu sceptru nu are unu dreptu mai fromosu si mai chiaru decatu tine.

Stralucirea si ingamfarea tu le ai lasatu altor'a. O viétia amara, lipse lungi te fecere, de te ingrigesci numai despre panea ta cea de tóte dilele, numai despre acoperirea lipseloru celoru mai urgenti, si cerci a salvá inca acesa ce din viforale tempuriloru rele -ti a remasu din dreptulu teu, din binele teu.

Tu speri, ma tu esti convinsa, cumca in legamentu cu regatulu Ungariei ai poté se traiesci fericita, indestulita, progresiva si libera. Regele ei coronatu este si regele teu.

In comuniune de statu cu Ungari'a, te léga traditiunea vechia si impacatiunea din tempulu mai nou.

Onóre regelui ungarico-croaticu! Respectu legamentului ungarico-croaticu!

Inse tu, natiune! inca in alegerile tale din anii trecuti -ti ai dovedita vointi'a tare, cá conditiunile impacatiunei dintre Ungari'a si Croati'a, fiindu necomplete si nesatisfacatórie, trebue se se completedie si se se largésca. Nu este nici unu motivu, pentru care tu, in scurtulu intervalu de unu anu, se fi cautatu a-ti paresi séu a-ti modificá resolutiunea ce ai dovedit'o.

Din contra, trei prorogari si disolverea dietei, precum si tóte evenimentele ala ultimele alegeri dietali incóce, numai ce te au intaritu pre tine in acésta resolutiune a ta si au doveditu, ca fara de schimbarea si imbunetrea conditiuniloru de impacatiune, tu nu posedi nici o garantia pentru autonomi'a patriei tale, nici unu scutu pentru libertatea ta, si in fine nici o securitate in contra intrebuintiarei nescusabile a averei tale.

Legamentulu cu Ungari'a, dér' si revisiunea impacatiunei: éca dorinti'a si vointi'a ta!

Libertatea constitutionala este dreptulu teu.

Unu guvernu ingrigitoriu, luminatu si patriotic, carele vede tóte lipsele, carele cunósce tóte midiulócele vindecatórie pentru tiéra, carele are o anima sentitória pentru tóte suferintiele tale, — numai unu astfeliu de guvernu este necesitatea ta, este pretensiunea ta.

Dér' tóte acestea tu nu le poti midiulocí decatu prin o dieta ingrigitória, luminata, carea se nu fia nimenui altuia respundietória decatu numai tie. In diu'a de alegere, tu esti dómn'a representantiei tierei, — mai apoi poterea ta incéta. Pana la o nóua otarire vou trece trei ani lungi; in trei ani se póte face pentru tine multu bine, dér' si reu atatu de multu, incatu -ti ar' trebui 30 de ani pana se treci preste urmarile lui cu mari necasuri.

Amicii tei, pe cari tu la multe ocasiuni i ai distinsu prin increderea ta, ca ai ascultatu sfatulu loru, aceia ti sfatuescu tie si acuma, cá numai pre acei candidati se i onoredi cu alegerea ta, pe cari ii numimu mai la vale pentru respectivele cercuri.

Tu i cunosci, mai pe toti. Tu insa-ti i ai numitu unu de candidati si i ai alesu in dieta. De o recomendatiune mai buna n'au lipsa.

Cine ti va dice tie, ca au fostu tramisi catra casa, pentru ca nu s'au potutu impacá cu regele, acel'a te insiéla pre tine, se nu i credi lui. Cu regele constitutionalu au fostu ei in cérta nici candu; cu Ungari'a au voitu se se impace si s'ar fi si impacatu, inse n'au voitu si n'au potutu a se impacá cu acei fii din acésta tiéra, cari pentru tine, natiune! n'au avutu nici candu unu cugetu curatu si au -ti au facutu nici candu ceva bine.

Mergi, natiune! cu vointia libera si sufletu tare si curatu, mergi la urn'a de votare! Aici vei pune tu pétr'a la intemeiarea fericirei tale si a venitoriului patriei tale.

Onóre, tie, natiune! Onóre regelui teu si celui ungaricu! Onóre patriei nóstre!

Comitetulu centrale."

(Urméza consemn. candidatiloru.)

Pangermanismulu.

(Capetu.)

Erá vorb'a, cá Austri'a se incerce colonisarea inca pe tempulu ocupatiei Principateloru. Proiectulu erá gat'a in 1856 la ministeriulu insarcinatu cu acést'a. Mi aducu aminte, ca se dicea ca o multime de functionari germani austriaci au si petitionatu pentru a fi tramesi in Principate cu acésta insarcinare. Mi s'au aratatu din curiositate si

petiti'a unui'a din acestia, carele isi motivase petitiunea intre altele, si cu argumentulu, ca scie se vorbésca „limb'a romana teoreticesce.“ Unu economistu faimosu a fostu tramisu in caletoria prin aceste tieri, carele in circumstantialulu seu reportu, de care mentionase unu diurnalu de colonisatia, dice: „ca starea economica, morala si intelectuala a tierei este atatu de putreda si scalciata, in catu nu va putea resistá la o intreprindere bine condusa, sub conditia inse, cá se nu destepte jalusi'a Rusiei, carea a incercatu, dér' n'a reusitu*), si cá se nu trediasca populatiunea din ametial'a in care se afla (!). Deci, dice reportulu, „este bine, cá indata dupa pacificare (resbelulu din Crimea), se se incerce punerea la cale a planului prin insasi midiulocirea agentiloru indigeni, castigandu pentru intreprindere vreo 2—3 proprietari mai cu influentia. Singurulu obstaculu mai seriosu este legea care opresce strainului a cumpará nemobile: dér' acésta lege se póte modificá prin divanu, indata ce acei proprietari voru fi intielesi si angagiati in cestiune, séu chiaru déca acésta lege nu s'ar putea delaturá, esemple suntu destule, ca strainii au cumparatu nemobile pe numele indigeniloru.“

Acesta misionariu dér'a a propusu:

1. A nu se face inainte de terminarea turburariloru ce erau atunci la ordinea dilei.

2. A nu desteptá jalusi'a rusiloru, si pe romani din ametiala; va se dica intreprinderea se se faca fara sgomotu pre catu se póte:

3. A se servi de ómeni cu influentia si proprietari din tiéra.

4. Prin midiulocirea loru, a incercá derimarea legei, ce opresce pe straini de a avea proprietati nemiscatóre, séu celu pucinu a escamotá legea**).

Tóte aceste puncte suntu lesne de intielesu, mai cu séma dupa cele ce s'au intemplatu de atunci in tiéra; póte numai in privinti'a punctului 1-u va afá cetitoriulu o nedumerire, neintielegundu pentru ce incercarea colonisarei se se faca dupa pacificare, si nu in turburele tempului pe candu póte atentiá romaniloru erá mai distrasa, si pe candu intreprinderea pótea fi sprijinita si de ostirea de ocupatia ce se afla in tiér'a?

Mai antaiu, credinti'a la Vien'a predomniea in regiunile inalte, ca ocupati'a, déca nu se va putea perpetuá, celu pucinu se va putea amená sub diferite preteste, mai multi ani dupa pacificare. A dóu'a: iritarea si repulsi'a romaniloru pentru ocupati'a nemtiésca erá prea mare, decatu se le mai sufere o incercare nóua si mai cutediatóre, cum erá se fia colonisarea. Apoi este si o acsioma a politicei de colonisare, ca cumpararea pamentului dela indigeni este mai preferabila unei conciste violinte, in contra careia acestia (locuitorii tierei) s'ar luptá din instinctu, si ar' intretiené resbelulu civilu, prea costatoriu pentru statulu colonisatoriu si fatalu pentru incercare, care s'ar deochiá.

Avendu cetitoriulu in de aprópe vedere, cele pana aici dise despre genes'a (nascerea, urzirea) ideei de colonisare cu germani. —

Terorismu neauditu.

In Nr. 39—40 ai diariului acestuia se publicá procedur'a cazacésca a ministeriului maghiaru facia cu consiliulu municipalu din acestu districtu, prin care ministeriulu, nu numai ca nu mai voiesce se scie de legea electorale, care si altfeliu apasa pe romani pana la sugrumare, déra impune prin u c a s e dupa rói'a sa, ceea ce consiliulu are se se decida cu votu l i b e r u.

Contra ucasului amintitu in acelu numeru, consiliulu a facutu remonstratiune; ministeriulu inse a reieptatu remonstratiunea si impune, cá loculu de alegere se fia in Fagarasiu.

Ce va face consiliulu in contra acestui neauditu terorismu . . . nu scimu, dela acesta cestiune inse, se scie consiliulu districtualu, ca eterna **onórea si demnitatea lui.**

Ministeriulu, nu numai ca a calcatu legea in unu modu, care in unu statu aderevratu constitutionalu lu duce dreptu pe banc'a acusatiloru, dér' in casulu presente a lunecatu pre unu precipisu periculosu.

Ori-ce pusetiune va luá municipiulu facia cu acestu terorismu, un'a inse speru a fi securu, ca acestu casu va trebui se vena si in dieta la desbatere si respundere.

Ministeriulu nu mai are la ce impune consiliului, ci ar' fi mai bine-se-si denumésca deadreptulu deputatii dietali. —

Sigismundu Popu, celebrulu si obidatulu tata alu repausatei in Domnulu cocónei „Concordia“ -si face cod'a colacu pre aici, se vede, cu misiuni mari. — Noi insei poftimu drumu bunu.

Fagarasiu, 6 Iuniu 1872. O.

Mai nou. Sasii in Mediasiu, representati prin 200 alegatori din tóta sasimea, au primitu cu unanimitate program'a sasa nationale. Sasii suntu in concordia inainte de alegeri.

Convocarea conferintiei la Alb'a Iulia inainte de alegere o reclama toti romanii, cari voru solidaritatea nationale; ca nu se mai póte amana fara periclitarea solidaritatei. Videant consules! —

Publicatiune.

In legatura cu publicatiunea din 13 Maiu 1872 se face cunoscutu, ca listele alegatoriloru intocmite din oficiu de catra singuraticele deputatiuni electorali pentru orasiulu Brasiovului suntu puse, afara de cas'a sfatului, inca si

1. pentru cetate la dlu Ioane Thiess in cas'a de dasdia;

2. pentru ulitiele Blumanei cei mari, cea urinaria, cea dela valea perdieriloru la dlu Georgiu Roth in uliti'a Blumanei cei mare Nr. 340;

3. pentru Curmatur'a, Dirste, Stupini, Temisiulu de diosu si de susu la dlu Diamandi Manole in uliti'a Scheiloru Nr. 112;

4. pentru uliti'a Blumanei pela Ursulu negru, Tigani'a, la dlu Gottlieb Schlandt in Bluman'a Nr. 330;

5. pentru Brasiovechiu, uliti'a de laturi si de midiulocu la dlu Martinu Fromm in Brasiovechiu uliti'a de midiuloca Nr. 418;

6. pentru Brasiovechiu uliti'a lunga la dlu Adolf Linz in Brasiovechiu uliti'a lunga Nr. 126;

7. pentru Scheiu Nr. casei 1 pana la 800 la dlu Georgiu Tittes in Scheiu uliti'a Furcoiei Nr. 131;

8. pentru Scheiu Nr. casei 800 pana la 1544 la dlu Ioane Manole Barbea in Ciocracu Nr. 1410, dela 25 Maiu (6 Iuniu) pana la 7/19 Iuniu a. c., fiacui spre vedere, si ca in terminulu mentionatu suntu de a se aduce reclamatiunile in contra listeloru alegatoriloru inca si la amintitii domni, unde voru face si deputatiunile conscriptionali in 6/18 si 7/19 Iuniu a. c. decisiunile asupra reclamatiuniloru aduse, la care au se vina in persóna si reclamantii concernenti.

Incependu dela 9/21 Iuniu a. c. va face comitetulu centralu asupra recurseloru de reclamatiuni incurse decisiuni finali in cas'a sfatului.

Brasiovu, 30 Maiu 1872.

1—2 **Comitetulu centralu.**

Nr. 3838/civ. 2—3

Publicatiune.

Din partea subscrisei judecatoriei reg. se face prin acésta de obste cunoscutu: cumca in 1-a Ianuariu 1871 a muritu aici in Brasiovu economulu si proprietariu de realitati Franciscu Türkösi, lasandu dupa sene dóue testamente cu datulu Brasiovu din 10 Augustu 1836 si 22 Februariu 1863. Dupa testamentulu din urma, carele desfintiase pre celu d'antaiu si anume, dupa punctulu 4 alu acelui'a are se se impartiésca tóta averea ce va remané dupa mórtea lui Franciscu Türkösi si a socieisale Iulian'a de o potriva atatu intre mostenitorii legali ai celui d'antaiu, catu si intre mostenitorii legali ai celei din urma. De óra-ce soci'a lui Franciscu Türkösi Sándor Juliana a muritu inainte de consociulu seu, asia se provóca prin acésta toti mostenitorii legali atatu ai lui Franciscu Türkösi, catu si ai sociei sale Iulian'a Sándor, cari dupa lege suntu chiamati a mosteni cá mostenitori legali, cá in terminu de 45 de dile, socotindu dela a trei'a publicare a acestui edictu, se nu intardiè, a arata la subscris'a reg. judecatoria dreptulu loru de mostenire si alu dovedi cu documente credibile, cu atatu mai vertosu, ca-ce in casulu contrariu se va pertracta si se va fini remasulu dupa amendoi consocii cu acei mostenitori legali, cari s'au aratatu la subscris'a reg. judecatoria si suntu chiamati dupa lege a mosteni.

Brasiovu in 1-a Iuniu 1872.

Judecatori'a reg.

Jonás Ferencz.

Nr. 1884 1872. 2—3

Publicatiune.

Comitetulu regresentativu alu comitatului Turdei, se conchiama pre 11 Iuniu a. c. la Turd'a pentru de a dispune asupra celoru de lipsa cu privire la rescriptulu regescu referitoriu la conchiamarea dietei 1872—1875, si la afacerile preliminarie referitórie la arondarea comuneloru, — ceea ce prin acésta tuturoru membriloru comitetului, cari loculescu afara de comitatu, li se face cunoscutu.

Turd'a in 30 Maiu 1872.

Br. Georgiu Keméný m/p.,
comitele supremu.

Schwarze et Bartha,
platí'a Nr. 16.
prestéza cu conoscutul solliditate
tóta specsea de vestmiste de cavaleri
si ofer'éza o. p. una cantitate mare pe alesu de cele mai nóue materie de surtace, pantaloni si giletce cu pretiulu celu mai moderatu. g. 3

Stupini de vendiare.

Stupini in departare de ½ óra — de cetatea Brasiovului, cu pamentu fórte fructificatoriu si cari din impregiurarea, ca printre ele curge ap'a ghimbasielulu, suntu acomodate de a se folosí de asiediari de vinarsarii, pelunga aceste mai multe holde fórte aprópe de stupini, afatórie im campulu de midiulocu, se afla de vendiare sub conditiuni favorabili.

Mai de aprópe se trage informare in Scheiu, Groveri cas'a Nr. 405. 3—3

Cursurile

la bursa in 7 Iuniu 1872 stá sala:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 38	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 93	„ „
Augsburg	—	—	109 „ 75	„ „
Londonu	—	—	111 „ 70	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	64 „ 75	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			72 „ 16	„ „
Obligatiunile rurale ungare			81 „ 90	„ „
„ „ temesiane			80 „ 25	„ „
„ „ transilvane			79 „ 90	„ „
„ „ croato-slav.			84 „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	841 „ —	„ „
„ creditului	—	—	338 „ 50	„ „

*) Incercarea din 1844, pentru concesiunea esploatarei mineloru in Romani'a unei companii russesci (Triandafirof) refusata si in adunarea din Iasi si in cea din Bucuresci, de prevederea si simtiulu politicu, necoruptu de cosmopolitismu alu parintiloru nostrii, cari au intielesu, ca „Concesiunile“ catra straini, suntu servitutea tierei.

**) Acea lege s'a derimatu.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.